

Het bedrag der XXIIste Afdeeling, thans f 1 037 600, wordt f 655 000.
 Het eindcijfer van het hoofdstuk, thans f 27 312 280, wordt f 27 017 160 (zeven en twintig millioen zeventien duizend een honderd zestig gulden).

Artikel 2 van het wetsontwerp.

In den 10den regel staat thans: „185a tot en met q”, wordt: „185a tot en met o”.

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE
 VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL,
 DIENST 1906.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Ter beantwoording van de beschouwingen en opmerkingen, voorkomende in het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal, naar aanleiding van het onderzoek van het wetsontwerp tot vaststelling van de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1906, heeft de ondergeteekende de eer, het volgende te doen kennen.

Met belangstelling is door hem kennis genomen van de beschouwingen, die omtrent eene snellere voltooiing van de Stelling van Amsterdam in het Voorloopig Verslag zijn opgenomen. Echter wordt door hem gedeeld in de meening van die leden, die van oordeel waren, dat, waar de ondergeteekende zich nog niet kan uitlaten over de maatregelen, die ten deze door hem beraamd worden, de tijd nog niet gekomen is, om nopens die voorstellen in breede beschouwingen te treden.

Hij vermeent daarom de beantwoording van het ter zake opgemerkte, voor het oogenblik te mogen ter zijde laten en zich te kunnen bepalen tot hetgeen omtrent het aanhangige wetsontwerp is in het midden gebracht.

De noodzakelijkheid, om voor het jaar 1906 de uitgaven zooveel mogelijk te verminderen, heeft de ondergeteekende er toe geleid, op de onderwerpelijke begrooting geen gelden aan te vragen om te doen aanvangen met het aanbrengen van bomvrije gebouwen in twee forten van de Stelling van Amsterdam, zooals in de laatste jaren gebruikelijk was.

Hij heeft vrijheid gevonden hiertoe te besluiten, omdat eene vertraging van het tijdstip van voltooiing der geheele Stelling daarvan niet te vreezen is, waar hij eene zoo spoedig mogelijke voltooiing van de kringstelling als een onafwijsbaren eisch beschouwt en vertrouwt daaromtrent, binnen niet te lang tijdsverloop, voorstellen te kunnen indienen. Bij de indiening dier voorstellen zal dan tevens de wijze, waarop in het benoodigde bedrag, ook voor die 2 forten moet worden voorzien, ter sprake komen.

Wat betreft de door sommige leden geuite meening, dat het wenschelijk zou zijn, alvast te beginnen met het doen aanbrengen van beplantingen tot verhooging van de verdedigbaarheid van de forten, zoo wordt het groote nut, dat van doelmatig aangebrachte beplantingen voor de verdediging is te trekken, geenszins voorbijgezien.

Echter worden die werkzaamheden niet gerekend te behooren tot die, waarvan de uitvoering in de eerste plaats wordt noodig geacht, zoodat op deze begrooting voor den aanleg van nieuwe beplantingen geen bedrag is uitgetrokken.

Het voor beplantingen in art. 4, sub 8, uitgetrokken bedrag is bestemd voor in het dienstjaar 1906 vervallende betalingstermijnen van reeds vroeger gesloten contracten.

Aan het verlangen, om de in 1903 aan de Kamer toegezonden „Nota betreffende de werkzaamheden, die voor het afwerken van de Stelling van

Amsterdam worden noodig geacht" opnieuw ter griffie te doen nederleggen ter kennisneming, uitsluitend van de leden der Kamer, zal worden voldaan.

Tot gelijk doel zullen opgaven betreffende de sterkte der bezetting, de waarde van de geschutbepanning en van den totalen munitievoorraad worden verstrekt.

De onderhoudskosten van de militaire gebouwen en werken van de Stelling van Amsterdam, met inbegrip van de kosten van verving en van herstellingen en vernieuwingen, zijn voor het jaar 1906 geraamd op f 50 000.

Door de Commissie in zake samenwerking van land- en zeemacht wordt thans o. a. onderzocht, in hoeverre het in 's lands belang is te achten, de kustverdediging, in haar geheel, dan wel gedeeltelijk, ook voor zooveel de bezetting der werken betreft, te brengen onder het Departement van Marine.

Dit onderzoek omvat uit den aard der zaak ook de werken aan de Schelde. Zoolang de Commissie haar oordeel nopens deze aangelegenheid niet heeft uitgesproken, kan omtrent haar eerste rapport door de Departementen van Marine en van Oorlog geene beslissing worden genomen, aangezien het thans nog niet bekend is, in hoeverre deze Departementen bij deze aangelegenheid betrokken zullen blijven.

Bij eene eventueele beslissing zal tevens aandacht aan afstandmeting en torpedoversperring geschonken kunnen worden.

Juist de omstandigheid, dat het Schelde-vraagstuk zoo druk in de pers wordt besproken, maakt het des te minder gewenscht, dat de Regeering zich er thans in het openbaar over zou uitlaten en daardoor in eene of andere richting zou binden.

Art. 1. De raming van het op dit artikel uitgetrokken bedrag van f 40 000 is als volgt:

a. Toelagen en daggelden aan teekenaars en buitengewone opzichters.....	f	20 000
b. Toelagen aan officieren en opzichters der genie.....		10 000
c. Reis- en verblijfkosten.....		5 000
d. Schadeloosstelling voor bureel- en lokaalbehoeften.....		5 000

Alhoewel de uitgaven, ook in 1906, vermoedelijk minder zullen zijn dan de daarvoor geraamde bedragen, komt vermindering van het artikel, ook in verband met de omstandigheid dat daarop geen overschrijving kan plaats hebben, den ondergeteekende niet gewenscht voor.

Art. 2. De meening van de leden, die van oordeel waren, dat uit de in de Memorie van Toelichting gegeven specificatie aan dezen post blijkt, dat van ingrijpende maatregelen, ter verbetering van werken in de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, geen sprake is, wordt geheel onderschreven.

Art. 3 Omtrent het overleg tusschen de Departementen van Marine en van Oorlog, nopens de Stelling van den Helder, kan worden verwezen naar hetgeen hiervoren is medegedeeld aangaande de nieuwe opdracht betreffende de kustverdediging, verstrekt aan de Commissie in zake samenwerking van land- en zeemacht.

Onder de werken, welke in 1904, als verbetering van ondergeschikt belang in de Stelling van den Helder zijn uitgevoerd, behoort ook het maken van emplacements voor 3 kanonnen van 24 cM. L/35 op de westelijke face van de Oostbatterij, in verband met de overbrenging van die kanonnen van het fort bij Durgerdam naar genoemde batterij, van welke overbrenging werd melding gemaakt in de Memorie van Antwoord nopens de Vestingbegroting voor den dienst 1905 (Gedrukte Stukken 1904—1905, 78, n°. 9, bladz. 3).

Ofschoon reeds vroeger in beginsel was vastgesteld, dat die overbrenging te gelegener tijd zou plaats vinden, noopten de tijdsomstandigheden in het voorjaar van 1904, zoo spoedig doenlijk tot de uitvoering daarvan over te gaan.

Bij het opmaken der Vestingbegroting voor den dienst 1904 bestond er alzoo geen aanleiding om met meerbedoelde overbrenging en de daarmede in verband staande werken rekening te houden.

De kosten voor het maken van genoemde emplacementen bedroegen in ronde cijfers *f* 29 200, welk bedrag, zooals in den staat der uitgaven 1904 is vermeld, van art. 9 „Onvoorziene uitgaven” op art. 3 werd overgeschreven.

Dat ten aanzien van de werken tot verbetering van de Stelling van den Helder de staat der uitgaven over 1904 niet op dezelfde wijze is ingericht als de toelichtende staat, vindt zijne aanleiding in de omschrijving van art. 3 in de wet van 3 Februari 1904 (*Staatsblad* n°. 29) tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor dat dienstjaar.

Aangezien die omschrijving zich alleen bepaalt tot „verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de Stelling”, werden ook in eerstbedoelden staat de uitgaven op het artikel niet in onderdeelen gesplitst.

Art. 4. Met ingenomenheid is door den ondergeteekende kennis genomen van het gunstig oordeel dat vele leden hadden uitgesproken over het in de drinkwater-installatie op het terrein aan het Nieuwe Meer geleverde werk.

De voordeelen, verbonden aan het geregeld in gebruik nemen van die installatie worden door den ondergeteekende niet voorbijgezien.

Hij is dan ook gaarne bereid, zijne medewerking te verleen om in vredes-tijd water uit die installatie, onder nader overeen te komen voorwaarden, beschikbaar te stellen ten behoeve van de omgeving. Met het gemeentebestuur van Sloten wordt hieromtrent sedert eenigen tijd overleg gepleegd, terwijl aan de gemeentebesturen van Haarlemmermeer, Aalsmeer en Nieuwer-Amstel kennis is gegeven van zijne inzichten omtrent deze aangelegenheid. Van burgemeester en wethouders van Amsterdam is, onder dagteekening van 30 November jl., ook een verzoek ontvangen om water uit bedoelde installatie te betrekken, welk verzoek thans nog in onderzoek is.

Uit het bovenstaande blijkt reeds, dat het bericht, als zou een verzoek van het gemeentebestuur van Sloten, om voor de behoeften der gemeente van deze waterleiding gebruik te mogen maken, van de hand zijn geweest, onjuist moet genoemd worden.

Intusschen moet de ondergeteekende er met nadruk de aandacht op vestigen, dat het doel, waarvoor de onderwerpelijke installatie werd gesticht, t. w. het verschaffen van water ten behoeve van de Stelling van Amsterdam bij insluiting van die Stelling, op den voorgrond moet gesteld blijven, zoodat eene eventueele exploitatie van deze installatie in vredes-tijd daaraan geheel ondergeschikt moet blijven.

Uit den aard der zaak zal dus waterlevering aan omringende gemeenten niet anders kunnen geschieden dan tot wederopzeggens toe en tot zoodanige hoeveelheden, dat daarvan geen nadeelige werking voor de bronnen valt te duchten, opdat de zekerheid blijft bestaan, dat de bedoelde onttrekking van water aan den bodem niet ten nadeele zal strekken van de hoedanigheid en de hoeveelheid van het voor oorlogstijd beschikbare water.

Als aanvulling van het ter zake bereids in de Memorie van Toelichting vermelde, kan nog worden medegedeeld, dat bij het proefpompen gedurende 6½ maand voortdurend water aan den bodem is onttrokken. Daarbij werd in den aanvang op gedeelten van de prise d'eau gepompt ook om de gelegenheid te hebben verschillende waarnemingen te kunnen doen en om de behandeling der onderdeelen van de inrichting te leeren kennen.

Van af half October 1904 werd op de geheele prise d'eau gepompt en daaraan aanvankelijk ontnomen 10 000 M³. daags. Deze hoeveelheid werd vergroot, toen gebleken was dat daartegen geen bezwaar bestond. Zoo was half November eene gemiddelde opbrengst per dag bereikt van 11 900 M³.; half December van 13 800 M³.; half Januari van 14 500 M³. en 1 Februari d. a. v. van ruim 15 100 M³. Den 28ten Februari d. a. v. werd het pompen gestaakt.

Wat betreft de mededeeling, dat het de aandacht had getrokken, dat op de onderwerpelijke begrooting een bedrag van *f* 19 000 was uitgetrokken voor den aanleg van een tweetal batterijen op het Westfront der Stelling, zoo zij er de aandacht op gevestigd, dat de bedoelde batterijen de eenige zijn op het Westfront der Stelling, die nog niet voltooid zijn.

Met het oog op die omstandigheid en gelet op het betrekkelijk geringe

bedrag, dat met dezen aanleg gemoeid is, heeft de ondergeteekende het wenschelijk geacht, het voor den aanleg benoodigde bedrag op deze begrooting uit te trekken.

's Gravenhage, 13 December 1905.

De Minister van Oorlog,
H. P. STAAL.